

*Załącznik do Uchwały Nr XII/183/2016
Rady Powiatu Aleksandrowskiego
z dnia 15 kwietnia 2016 r.*

POWIATOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

ORAZ

OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE

NA LATA 2016 – 2020

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Aleksandrowie Kujawskim 2016 r.

WSTĘP

Preambuła do ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie wskazuje na fakt, iż przemoc w rodzinie narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej, a władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności. Ustawa ta definiuje pojęcie przemoc w rodzinie jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych, a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub wspólnie gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Przemoc w rodzinie jest kategorią zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Wynika z dysfunkcji w rodzinie i może być jej przyczyną bądź skutkiem. Jest to zjawisko trudne do ujawnienia, ponieważ ofiary wstydzą się, boją się, nie wierzą w skuteczność pomocy. Najbliższe otoczenie: krewni, sąsiedzi, znajomi są bierni i „głusi” na to, co się dzieje w domach ich bliskich.

Zapobieganie przemocy w rodzinie, dbanie o odpowiednie relacje wewnątrz rodzinne, ochrona dóbr osobistych, zapewnienie poczucia bezpieczeństwa jest także zadaniem państwa, dlatego też niezbędne jest objęcie pomocą i wsparciem ofiar przemocy, a także podjęcie stanowczych działań wobec sprawców przemocy, by przemoc nie powtarzała się.

Realizując obowiązek wynikający z art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Aleksandrowie Kujawskim opracowało Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016 – 2020, zwany dalej Programem. Program realizuje jeden z celów Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2008 – 2018, a mianowicie przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

I. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W POWIECIE ALEKSANDROWSKIM

W celu zdiagnozowania problemu przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Aleksandrowskiego, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Aleksandrowie Kujawskim zebrało dane w tym zakresie z Zespołów Interdyscyplinarnych funkcjonujących w poszczególnych gminach oraz Policji.

Tabela poniższa przedstawia zjawisko przemocy w rodzinie w Powiecie Aleksandrowskim za lata 2013 – 2015, zgodnie ze statystykami Komendy Powiatowej Policji w Aleksandrowie Kujawskim.

1. Zjawisko przemocy w rodzinie w Powiecie Aleksandrowskim.

Lp.	Zadanie	2013	2014	2015
1.	Interwencje domowe	230	229	290
2.	Procedura Niebieskiej Karty	76	103	71
3.	Sprawcy przemocy w rodzinie	20	17	33

Dane. KPP w Aleksandrowie Kujawskim

Liczba interwencji domowych w roku 2015 czterokrotnie przewyższa liczbę wszczętych procedur Niebieskiej Karty. W 2015 r. funkcjonariusze policji ujawnili 33 sprawców przemocy w rodzinie. Natomiast wszczęto 71 procedur Niebieskiej Karty. Różnica pomiędzy liczbą Niebieskich Kart, a liczbą sprawców przemocy w rodzinie wynika z faktu, że w rodzinach objętych już procedurą Niebieskiej Karty, w przypadku ponownej interwencji domowej funkcjonariusz Policji zakłada następną Kartę.

Wskaźniki te potwierdzają fakt, że ilość interwencji domowych z roku na rok wzrasta natomiast osoby doświadczające przemocy nie są na tyle silne i odważne, aby przeciwstawić się sprawcy przemocy. Często ofiary przemocy w rodzinie wycofują się z podjętych działań przeciwko sprawcom przemocy w rodzinie.

2. Osoby dotknięte przemocą w rodzinie.

		2013	2014	2015
Liczba Niebieskich Kart		92	128	96
Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie – ogółem		97	133	97
w tym	Kobiety	85	118	84
	Mężczyźni	8	12	10
	Dzieci	4	3	3

Dane. Zespoły Interdyscyplinarne z terenu Powiatu Aleksandrowskiego

Z powyższych danych jednoznacznie wynika, że to kobiety w przeważającej mierze doświadczają przemocy. Ofiary przemocy często charakteryzują się syndromem wyuczonej bezradności. Powoduje on negatywne konsekwencje, które mogą przejawiać się w trzech sferach:

- deficytów poznawczych, które polegają na ogólnym przekonaniu, iż nie ma takich sytuacji, w których możliwa jest zmiana, że w konkretnej sytuacji nic nie można zrobić i nikt nie jest w stanie pomóc,
- deficytów motywacyjnych, które polegają na tym, że osoba zachowuje się biernie, jest zrezygnowana, nie podejmuje żadnych działań, aby zmienić swoją sytuację,
- deficytów emocjonalnych, które objawiają się stanami apatii, lęku, depresji, uczucia zmęczenia, niekompetencji i wrogości.

3. Procedura Niebieskiej Karty.

	2013	2014	2015
Ilość zakończonych procedur Niebieskiej Karty w związku z ustaniem przemocy w rodzinie i uzasadnionym przypuszczeniu o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy	13	38	7
Ilość zakończonych procedur Niebieskiej Karty w związku z rozstrzygnięciem o braku zasadności podejmowania działań.	58	68	61

Dane. Zespoły Interdyscyplinarne z terenu Powiatu Aleksandrowskiego

Z powyższych danych uzyskanych od Zespołów Interdyscyplinarnych z terenu Powiatu Aleksandrowskiego, wynika że znaczna większość wszczętych procedur Niebieskiej Karty zakończana jest w związku z rozstrzygnięciem o braku zasadności podejmowania działań (brak dowodów na występowanie zjawiska przemocy w rodzinie).

Ofiary przemocy nie przyznają się do przemocy, uważają, że są w stanie same poradzić sobie ze swoimi problemami. Odczuwają lęk przed zemstą ze strony sprawcy, wstyd i upokorzenie. Osoby doświadczające przemocy w rodzinie często są zależne finansowo od sprawcy. Niechętnie współpracują z Zespołami Interdyscyplinarnymi bądź ops, gdyż utraciły wiarę w pomoc.

II. OGNIWA LOKALNEGO SYSTEMU NA RZECZ PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE W POWIECIE ALEKSANDROWSKIM:

Działania dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy powinny być prowadzone we wszystkich jednostkach na terenie powiatu, które w ramach swoich działań zajmują się ochroną, czy też wsparciem rodziny i jej członków. Niezbędna jest chęć współpracy między osobami i instytucjami działającymi we wskazanym obszarze. We współpracy na rzecz rodzin dotkniętych przemocą należy stosować się zasadą interdyscyplinarności, zgodnie z którą wszelkie działania na rzecz pomocy rodzinie powinny być planowane i wdrażane przez specjalistów o różnych zawodach, będących przedstawicielami różnych instytucji i organizacji; kluczowa jest praca zespołowa i współpraca.

W skład lokalnego systemu na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Powiecie Aleksandrowskim wchodzi:

1. Starostwo Powiatowe w Aleksandrowie Kujawskim,

2. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Aleksandrowie Kujawskim,
3. Ośrodki pomocy społecznej z terenu Powiatu Aleksandrowskiego,
4. Zespoły interdyscyplinarne z terenu Powiatu Aleksandrowskiego,
5. Punkt Konsultacyjny dla Ofiar Przemocy w Rodzinie przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Aleksandrowie Kujawskim,
6. Komenda Powiatowa Policji w Aleksandrowie Kujawskim,
7. Sąd Rejonowy w Aleksandrowie Kujawskim,
8. Prokuratura Rejonowa w Aleksandrowie Kujawskim,
9. Placówki oświatowe,
10. Organizacje pozarządowe działające na rzecz rodziny,
11. Zakłady opieki zdrowotnej,
12. Gminne i miejskie komisje rozwiązywania problemów alkoholowych,
13. Związki wyznaniowe i kościoły.

III. CEL GŁÓWNY POWIATOWEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY:

ZWIĘKSZENIE SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ NA RZECZ PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE.

Cel szczegółowy nr 1:

Zwiększenie świadomości i wrażliwości społecznej wobec zjawiska przemocy w rodzinie.

Działania:

1. Promowanie nieagresywnych zachowań poprzez rozpowszechnianie ulotek/broszur.
2. Organizowanie spotkań, pogadanek na temat zjawiska przemocy w rodzinie (zapobiegania powstawaniu zjawiska przemocy w rodzinie i pomoc ofiarom i sprawcom przemocy).
3. Szkolenie służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

Adresaci: instytucje działające na rzecz rodziny, społeczeństwo lokalne.

Realizatorzy: gminny i Starostwo Powiatowe w Aleksandrowie Kujawskim, pedagodzy szkolni, wychowawcy, policja, PCPR w Aleksandrowie Kujawskim, ośrodki pomocy społecznej z terenu Powiatu Aleksandrowskiego, organizacje pozarządowe.

Cel szczegółowy nr 2:

Zapewnienie pomocy i wsparcia osobom/ rodzinom dotkniętym zjawiskiem przemocy.

Działania:

1. Poradnictwo – medyczne, prawne, psychologiczne, pedagogiczne z zakresu przemocy fizycznej i psychicznej.
2. Współpraca z ośrodkami pomocy społecznej i innymi instytucjami.
3. Informowanie o procedurach Niebieskich Kart.
4. Zapewnienie bezpiecznego schronienia ofiarom przemocy w rodzinie.
5. Rozpowszechnianie informacji o pomocy, jaką mogą uzyskać sprawcy i ofiary przemocy w Powiecie Aleksandrowskim.

Adresaci: osoby dotknięte przemocą i świadkowie przemocy oraz społeczeństwo lokalne.

Realizatorzy: PCPR w Aleksandrowie Kujawskim, ośrodki pomocy społecznej z terenu Powiatu Aleksandrowskiego, Policja, Sąd, Prokuratura, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej, szkoły.

Cel szczegółowy nr 3:

Zapobieganie stosowania przemocy fizycznej bądź psychicznej przez sprawców przemocy.

Działania:

1. Realizacja programów korekcyjno – edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie.
2. Grupy wsparcia dla sprawców przemocy i osób/ rodzin dotkniętych zjawiskiem przemocy.

Adresaci: sprawcy przemocy, osoby dotknięte przemocą.

Realizatorzy: PCPR w Aleksandrowie Kujawskim, ośrodki pomocy społecznej z terenu Powiatu Aleksandrowskiego, Policja, Sąd, Prokuratura, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej, organizacje pozarządowe.

Realizacja powyższych celów szczegółowych wpłynie na zwiększenie świadomości społecznej o zjawisku przemocy w rodzinie oraz ograniczy skalę problemu i skutków przemocy w rodzinie w Powiecie Aleksandrowskim. Ponadto przyczyni się do podejmowania kompleksowych działań ukierunkowanych zarówno na ochronę ofiar przemocy, jak i na edukowanie osób stosujących przemoc i korygowanie agresywnych postaw i zachowań.

PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU:

1. Zmiana postaw społeczeństwa wobec przemocy w rodzinie.
2. Odpowiednie przygotowanie osób pomagających ofiarom i sprawcom przemocy w rodzinie.
3. Spadek liczby przypadków przemocy w rodzinie.
4. Usprawnienie systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą.
5. Niwelowanie skutków przemocy w rodzinie.
6. Wzmocnienie i upowszechnienie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

MONITOROWANIE:

Składanie przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Aleksandrowie Kujawskim Radzie Powiatu w Aleksandrowie Kujawskim informacji o realizacji programu w sprawozdaniu rocznym z działalności tutejszego Centrum.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU:

1. Środki Powiatu Aleksandrowskiego.
2. Środki samorządów Miast i Gmin Powiatu Aleksandrowskiego.
3. Środki z dotacji celowych.
4. Środki pozabudżetowe pozyskiwane z innych źródeł.

ZAKOŃCZENIE:

Zgodnie z art. 9d ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę "Niebieskiej Karty" i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura "Niebieskiej Karty" obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie.

Nikt nie ma prawa znęcać się, poniżać, bić innych. Dlatego też przemoc w rodzinie jest przestępstwem ściganym przez prawo. Każdy, kto wie lub jest świadkiem tego zjawiska powinien poinformować o tym odpowiednie służby, które są zobowiązane do ochrony ofiar i udzielenia wszechstronnej pomocy.

Jak z powyższego wynika walka ze zjawiskiem przemocy w rodzinie musi być i jest już realizowana w Powiecie Aleksandrowskim natomiast opracowanie i realizacja niniejszego programu przyczyni się do usprawnienia systemu przeciwdziałania przemocy, ograniczenia zjawiska przemocy i towarzyszących mu innych zjawisk patologicznych oraz poprawy kondycji rodzin w Powiecie Aleksandrowskim.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. wskazuje, że kobieta i mężczyzna mają równe prawa m. in. w życiu rodzinnym. Szczególną ochroną Rzeczpospolita Polska obejmuje prawa dziecka. Każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją. Ponadto nikt nie może być poddany torturom ani okrutnemu, nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu i karaniu, Państwo ma dbać o dobro rodziny poprzez uwzględnienie go w swojej polityce społecznej, zwłaszcza poprzez udzielanie szczególnej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji społecznej. Jedną z trudnych sytuacji społecznych jest występująca przemoc w rodzinie.

Wykaz aktów prawnych

Działania ujęte w niniejszym Programie realizowane będą na terenie Powiatu Aleksandrowskiego w oparciu o następujące akty prawne:

1. Ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2015 r., poz. 163).
2. Ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t. j. Dz. U. z 2012 r., poz. 788 z późn. zm.).
3. Ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.).
4. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającej na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. Jedną z przyczyn trudnej sytuacji życiowej rodziny jest występująca w nich przemoc fizyczna i psychiczna.

Przemoc w rodzinie stała się zjawiskiem społecznym, aby jej skutecznie przeciwdziałać należy podejmować działania systemowe. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dają taką możliwość wskazując zadania poszczególnych samorządów i źródło ich finansowania.

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Powiecie Aleksandrowskim realizuje jeden z celów Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2008-2018, a mianowicie Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Przemoc w rodzinie jest kategorią zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Wynika z dysfunkcji w rodzinie i może być jej przyczyną bądź skutkiem. Jest to zjawisko trudne do ujawnienia ponieważ ofiary wstydzą się, boją się, nie wierzą w skuteczność pomocy. Najbliższe otoczenie: krewni, sąsiedzi, znajomi są bierni i „głusi” na to, co się dzieje w domach ich bliskich.

W ustawie z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie /Dz.U.Nr 180,poz. 1493 ze zm./ zdefiniowano przemoc w rodzinie jako:

„jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.”

Zapobieganie przemocy w rodzinie, dbanie o odpowiednie relacje wewnątrz rodzinne, ochrona dóbr osobistych, zapewnienie poczucia bezpieczeństwa jest także zadaniem państwa, dlatego też **niezbędne jest objęcie pomocą i wsparciem ofiar przemocy, a także podjęcie stanowczych działań wobec sprawców przemocy**, by przemoc nie powtarzała się.

		2013		2014		2015	
		Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
Liczba Niebieskich Kart		92		128		96	
		5	87	7	121	6	90
Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie – ogółem							
W tym	Kobiety						
	Mężczyźni						
	Dzieci						

Edukacja dzieci i młodzieży w zakresie radzenia sobie ze stresem i agresją.

Działania:

1. Prowadzenie zajęć wychowawczych.
2. Wspieranie różnych form spędzania wolnego czasu sprzyjających zachowaniom nieagresywnym modelującym właściwe zachowania.
3. Opracowanie i realizacja innowacyjnych programów szkolnych w zakresie profilaktyki i prewencji przemocy realizowanych na terenie szkół.
4. Prowadzenie zajęć wychowawczych i zajęć informacyjno- edukacyjnych w placówkach oświatowych.
5. Promowanie mediacji rodzinnych jako formy rozwiązywania sytuacji konfliktowych.

Adresaci: dzieci i młodzież szkolna, ofiary i sprawcy przemocy.

Realizatorzy: Szkoły prowadzone przez samorządy gminne i powiatowe, pedagodzy szkolni, wychowawcy, Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna w Aleksandrowie Kujawskim, Policja, Sąd Rejonowy w Aleksandrowie Kujawskim.

II. ZADANIA WŁASNE ORAZ Z ZAKRESU ADMINISTRACJI RZĄDOWEJ POWIATU ALEKSANDROWSKIEGO

zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.).

1. Opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.
2. Opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.
3. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.
4. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.
5. Tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.
6. Opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.